

Handläggare: Tanja Henriksson
Tfn: 08-508 25 252

TJÄNSTEUTLÅTANDE SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2006-05-09 2006-06-13
DNR 441-0331/2006

Till
Socialtjänstnämnden

Anmälan av rapporten Eurenii Minne, från spädbarnsvård till akututredning

(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Godkänna anmälan av rapporten.

Dag Helin

Eva Sandberg

Sammanfattning

Den kommunala sociala barnvården är en viktig del av stadens historia. Eurenii Minne är en av stadens äldsta sociala institutioner som ännu är i drift. Föreliggande rapport beskriver den utveckling som skett på Eurenii Minne från början av 1900-talet till vår tid; från spädbarnshem avsett för vård av "företrädesvis klena eller tuberkuloshotade barn" som drev sin verksamhet främst genom donationer till ett modernt akut- och utredningshem.

Bakgrund

Med anledning av att akut- och utredningshemmet Eurenii Minne flyttade till nya lokaler, togs initiativet till denna dokumentation. Stadsmuseiförvaltningen fick i uppdrag att dokumentera Eurenii Minnes verksamhet och historia. Rapporten belyser den sociala barnvårdens historia i Sverige under 1900-talet samtidigt som den kortfattat redogör för Eurenii Minnes verksamhet under samma period. Tyngdpunkten i rapporten ligger på den sociala aspekten, med barn och personal i fokus men även den administrativa överbyggnaden i form av huvudmannaskap, förvaltning och ekonomi finns med. Projektledare för dokumentationen har varit Gunilla Rehnström Olander, chef för föremålsenhetsen på Stockholms stadsmuseum, Petter Smedberg, handläggare och etnolog.

Sammanfattning av rapporten

Rapporten belyser den sociala aspekten av institutionens historia, vilka tankar och synsätt som präglat socialvården, hur personalens utbildningsnivå och arbetssätt förändrats beroende på vilka metoder och teorier som legat till grund för arbetet inom socialvården. På 1930-talet var det ideologiska budskapet att institutionen skulle likna det goda hemmet. Läkarkåren, som hade ett starkt teoretiskt inflytande, betonade hygien och uppfostrans betydelse. Under 1940 och 1950-talet skedde en förskjutning från "hemideologin" mot kortare vårdtider, där vården bedrevs i upptagningshem och observationshem. Att behandla barnen var nu viktigare än att uppfostra dem.

Under 1960 och 1970-talen kom nya teorier och behandlingsformer som var kritiska mot institutionerna och dess behandlingar. Man ansåg att institutionsmiljön genom sin utformning endast reproducerade de problem vården var tänkt att lösa.

Med socialtjänstreformen på 1980-talet blev målet en flexibel institutionsvård bedriven i öppna former där det enskilda barnets vård och behandling skulle stå i centrum. Barn- och ungdomsinstitutionerna skulle användas restriktivt till förmån för en utveckling av familjehemsvården. Barninstitutionerna skulle framförallt användas för krisbehandling i akuta situationer samt till korttidsvård kombinerad med utredning av yngre barns situation.

Spädbarnshemmet P.L. Eurenii Minne övergick i Stockholms stad regi 1921, efter en donation som staden erhållit för att kunna ge vård till nödställda barn. 1949 beslutade stadsfullmäktige att överlåta förvaltningen av Eurenii Minne till barnvårdsnämnden som nu börjat ställa krav på att hemmet skulle ta emot de barn som nämnden omhändertagit för samhällsvård. 1971 övertogs hemmets verksamhet av Landstinget som blev ny huvudman. År 1994 återgick förvaltningen av verksamheten till Stockholms Stad och namnet ändrades till *Akut- och utredningshemmet Eurenii Minne*.

Idag har Eurenii Minne utvecklats till en verksamhet för familjer i akut kris med 13 platser i heldygnsvård och med möjlighet till öppenvårdsinsatser. Målgruppen är barn 0-12 år och deras föräldrar. Verksamheten arbetar i huvudsak med utredningar där barn misstänks fara illa, föräldraskapet är ifrågasatt och /eller vid misstankar om missbruk hos föräldrarna. Rapporten visar på vilka idéer, planer och reglementen som har styrts och varit rådande för Eurenii Minnes verksamhet under 1900-talet fram till idag, samt hur verksamheten har finansierats.

Personalstyrkan bestod fram till 30-talet i huvudsak av föreståndarinnan (som var utbildad sjuksköterska), en biträdande föreståndarinna och ett par mödrar

som tjänstgjorde som ammor. Ett antal barnskötarelever hade dessutom sin utbildning förlagd där och kom att bli en viktig del av arbetsstyrkan.

Personalsammansättningen förblev relativt oförändrad under 1950- och 60-talen. Det var först i början av 70-talet som en psykolog- och en kuratorstjänst tillkom. Eftersom föräldrarna ofta hade olika former av psykosociala problem samt att man blev mer delaktig i socialtjänstens utredningar kring barnen och deras familjer, ökade kraven på personalens kompetens. Flera barnskötare ersattes av behandlingsassistenter som hade högskoleutbildning med inriktningen socialpedagog eller socionom. Under 1980 och 1990-talen ökade även antalet placeringar av föräldrar och barn tillsammans och man började ta emot äldre barn. Dessa behövde en annan sorts vård och behandling än spädbarn.

Det som varit oförändrat under denna period är den nästan totala kvinnodominansen bland personalen.

Under barnhemmets första 50 år placerades mellan 30 och 50 barn per år på Eurenii Minne. I början av 1970-talet skedde en ökning av antalet placeringar vilket sedan fortsatt fram till 2000-talet, då upp till 65 barn skrivits in per år. Ökningen har varit ett resultat av att vårdtiderna blivit kortare. Könsfördelningen har varit relativt jämn bland alla barnen som har placerats på Eurenii Minne.

De barn som placerades på Eurenii Minne fram till 1950-talet hade som regel båda föräldrarna som vårdnadshavare. På 1960-talet var det vanligare att modern ensam hade vårdnaden. Först vid 1990-talets mitt bröts denna trend. De placerade barnen kom till en början från Stockholms innerstad, främst Södermalm. En förändring sker dock under 1960 och 1970-talen då allt fler barn kommer från de nybyggda förorterna söder om Stockholm. I början av 1950-talet placerades barnen till följd av att föräldrarna var sjuka, framförallt i tuberkulos, idag främst till följd av föräldrarnas bristande omsorgsförmåga.

Under hela Eurenii Minnes historia har de flesta av placeringarna varit frivilliga, men som rapporten redovisar så kan även placeringar enligt SoL vara förenade med visst indirekt tvång mot de intagna barnens föräldrar.

Förvaltningens synpunkter

Med institutionen Eurenii Minne som exempel, ges i rapporten en intressant belysning av den institutionella vårdens utveckling, från välgörenhet till en modern akut- och utredningsinstitution. Av rapportern framgår vilka målgrupper, teorier och behandlingsformer som varit förhärskande under olika tidsperioder och på vilket sätt detta påverkat vårdens innehåll, personalgruppens sammansättning och utbildning.

De barn och familjer som idag är i behov av samhällets stöd i institutionella former, har andra problembilder än de ”klenas och tuberkuloshotade barn” som

ursprungligen kom till Eurenii Minne. I en tid när den institutionella vårdens arbetsmetoder flitigt debatteras, är det av särskilt intresse att sätta in denna vårdform i ett historiskt sammanhang.

Av undersökningen framgår att det har varit en återkommande anpassning till den rådande samhällsutvecklingen och där idag även föräldrarna har sin givna plats i vården.